

Návrh na schválenie všeobecného hospodárskeho záujmu na zabezpečenie bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny pre domácnosti v Slovenskej republike

Úvod

Predkladaný materiál navrhuje východiská pre riešenie situácie spojennej s vysokým nárastom cien elektrickej energie na území Slovenskej republiky a ich dopadom na vybrané skupiny koncových odberateľov.

Účelom materiálu je zabrániť negatívne mu vplyvu vysokého nárastu cien elektriny na najzraniteľnejších odberateľov elektriny a potreba ich riešenia prostredníctvom návrhu všeobecného hospodárskeho záujmu na zabezpečenie bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky („**MH SR**“ alebo „**ministerstvo**“) na základe § 24 ods. 2 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov predkladá v materiáli vláde Slovenskej republiky návrh opatrení vo všeobecnom hospodárskom záujme („**VHZ**“) na zabezpečenie bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny vrátane analýzy vplyvu navrhovaných opatrení vo VHZ na účastníkov trhu s elektrinou, na rozpočet verejnej správy a na podnikateľské prostredie.

Návrh opatrení vo všeobecnom hospodárskom záujme na zabezpečenie bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny

Materiál sa zaoberá nevyhnutnosťou implementácie mimoriadnych opatrení na elimináciu dopadu nárastu cien elektrickej energie na vybrané skupiny koncových odberateľov, vrátane najviac zraniteľných odberateľov na území Slovenskej republiky.

VHZ spočíva v zabezpečení bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny pre vybrané skupiny konečných odberateľov a predkladá sa na základe § 24 ods. 2 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v materiáli vláde Slovenskej republiky. Prílohu materiálu tvorí aj analýza vplyvu navrhovaných opatrení vo VHZ na účastníkov trhu s elektrinou, na rozpočet verejnej správy a na podnikateľské prostredie.

Trhové ceny energií sú v súčasnosti extrémne vysoké a veľmi volatilné, čo je spôsobené vplyvom viacerých bezprecedentných geopolitických faktorov. Inflácia medziročne rástla tretí mesiac za sebou dvojciferným tempom a je najvyššia od júna 2000. Nadalej stúpajú najmä ceny potravín, pohonných hmôt a energií.

Vysoká miera neistoty sa premieta i do ceny silovej elektriny na veľkoobchodnom trhu a jej vývoj je iba veľmi ťažko predvídateľný. Cena na organizovaných trhoch s elektrinou je určovaná na úrovni hraničných nákladov najdrahšieho výrobného zariadenia, ktoré je mobilizované k uspokojeniu dopytu po elektrine.

Jadrové zdroje energie umožňujú výrobu elektriny bez emisií oxidu uhličitého a sú nezávislé na kolísaní cien fosílnych palív a emisných povoleniek. Prevádzkové náklady na výrobu

elektriny v jadrových zdrojoch sú výrazne nižšie ako v prípade zdrojov vyrábajúcich elektrinu z fosílnych palív. Vysoké ceny fosílnych komodít a emisných povoleniek vedú k bezprecedentne vysokým trhovým cenám elektriny. Rozdiel medzi vysokými trhovými cenami a prevádzkovými nákladmi na výrobu elektriny v jadrových elektrárnach vedie k získavaniu neočakávaných príjmov (windfall profit).

V prípade zraniteľných odberateľov by zohľadnenie súčasnej úrovne trhovej ceny elektriny v regulovanej cene znamenalo jej extrémne zvýšenie oproti súčasnosti. Pri zohľadnení aktuálnych trendov vývoja trhovej ceny by zvýšenie koncovej ceny elektriny pre domácnosti mohlo prekročiť 235 %. V pomere k celkovým príjmom by takéto zvýšenie ceny elektriny predstavovalo zásadnú položku, pričom u veľkého počtu domácností môže dôjsť k prepadu do tzv. energetickej chudoby. Existuje značné riziko, že sa významne zvýši podiel domácností, ktoré nebudú schopné uhradiť svoje záväzky či už v rámci zálohových platieb alebo vyúčtovania energií.

MH SR sa preto domnieva, že je plne legitímne a vo všeobecnom hospodárskom záujme Slovenskej republiky zaviesť osobitnú hospodársku reguláciu jadrových elektrární, ktorá umožní obmedziť vystavenie spotrebiteľov cenám fosílnych palív a emisných povoleniek v dodávkach elektriny, a to z dôvodu, že slovenská elektroenergetika je z prevažnej časti dekarbonizovaná.

MH SR a MF SR určili ako vybrané skupiny koncových odberateľov, ktoré by mali vďaka elektrine z vybraných zdrojov zachované ceny za dodávku elektriny na úrovni z roku 2022, výlučne odberateľov v segmente domácností.

Za účelom eliminácie dopadu vysokých cien elektriny na vybrané skupiny zraniteľných odberateľov dňa 16. februára 2022, MH SR, Ministerstvo financií SR (ďalej aj ako „**MF SR**“) a spoločnosť Slovak Power Holding BV, Herengracht 471, 1017 BS Amsterdam (ďalej aj ako „**SPH**“) uzatvorili Memorandum o porozumení o implementácii mimoriadnych opatrení na elimináciu dopadu nárastu cien elektrickej energie na vybrané skupiny odberateľov (ďalej len „**Memorandum**“).

V Memorande sa akcionári spoločnosti Slovenské elektrárne, čiže MH SR a SPH, zaviazali uplatniť svoje práva a vykonať všetky kroky z pozície akcionára s cieľom, „aby spoločnosť Slovenské elektrárne priamo alebo prostredníctvom svojich dcérskych spoločností ponúkla na predaj v priebehu roka 2023 a 2024 elektrinu v produkte „baseload“ pre vybrané skupiny konečných odberateľov (štandardné domácnosti), vrátane zraniteľných odberateľov, ktorých určí MH SR po dohode s MF SR, za cenu 61,2077 EUR za megawatthodinu na základe zmlúv o dodávke elektriny uzavretých za štandardných obchodných podmienok, a to v úhrnnom množstve 6,15 terawatthodín v priebehu roka v produkte „baseload“.

Po uzavretí Memoranda jej stranami, začala Slovenská republika, v zastúpení MH SR a MF SR, rokovať s obchodnými spoločnosťami SPH za účelom uzavretia viacstranného právneho úkonu s názvom „Zmluva o implementácii mimoriadnych opatrení na elimináciu dopadu nárastu cien elektrickej energie na vybrané skupiny odberateľov“, (ďalej len ako „**Zmluva**“).

Po niekoľkých mesiacoch rokovaní budúce zmluvné strany Zmluvy dosiahli dohodu o podmienkach Zmluvy, ktoré boli predbežne predložené Európskej Komisii na odsúhlasenie. K uzavretiu Zmluvy na základe podmienok akceptovateľných pre obidve zmluvné strany a pre

Európsku Komisiu vzhľadom na uvedené dosiaľ nedošlo a jej uzavretie sa odhaduje na koniec roka 2022. Európska Komisia po sérii rokovaní v zásade súhlasila s predložením tohto materiálu na schválenie vládou SR s tým, že po vykonaní požadovaných zmien v Zmluve nebude predkladané riešenie zahŕňať prvok štátnej pomoci, a tak bude z pohľadu z pohľadu Európskej Komisie prijateľné. Toto bude potvrdené v tzv. „comfort letter“, teda vo formálnom liste, ktorý Európska Komisia zašle MH SR. Vzhľadom na uvedené sa predpokladá, že načasovanie prijatia rozhodnutia ministra hospodárstva o uložení povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme, ako aj o podmienkach, za ktorých budú tieto povinnosti plnené, bude v čase nasledovať po doručení tohto listu MH SR.

MH SR považuje za nevyhnutné zabezpečiť, aby elektrina v objeme a za cenu podľa Zmluvy bola vyrobená kvalifikovanými zdrojmi na výrobu elektriny v Slovenskej republike a skutočne dodaná štátom stanoveným subjektom, pre účely jej dodávky domácnostiam za zvýhodnenú cenu. Je nevyhnutné, aby prípadné oneskorenie súhlasu zo strany Európskej Komisie s transakciou dohodnutou v Zmluve nezmarilo ciele dohodnuté v Memorande a výsledok, ktorý bol deklarovaný a prisľúbený domácnostiam v Slovenskej republike. Preto MH SR navrhuje, aby bola transakcia predpokladaná Memorandom a Zmluvou schválená vládou a následne implementovaná za podmienok, s ktorými súhlasí Európska Komisia, a teda aby bola elektrina v zásade zodpovedajúca ročnej spotrebe domácností vo všeobecnom hospodárskom záujme vyrobená v zariadeniach na výrobu elektriny z jadrového paliva (ďalej len „**kvalifikované zariadenia**“) a aby bola dodaná pre účely jej ďalšej dodávky domácnostiam, za udržateľnú cenu. Samotná Zmluva v znení jej súčasného návrhu predpokladá uloženie povinnosti SE vyrobiť a dodať Zmluvou predpokladané množstvá elektriny vo všeobecnom hospodárskom záujme.

Okruh kvalifikovaných zariadení bol zo strany MH SR navrhnutý po dôslednom zvážení možných kvalifikovaných zdrojov, zohľadňujúc majetkovú účasť štátu na týchto zariadeniach.

Na základe vyššie uvedeného považujeme za opodstatnené prijatie opatrenia na zmiernenie dopadov extrémneho zvýšenia cien elektriny na vybranú kategóriu zraniteľných zákazníkov zo segmentu domácností.